

*Marko Iršič*

## TRANSFORMATIVNA MEDIACIJA TUDI V SLOVENIJI

Ob besedi mediacija mnogi pomislijo na reševanje pravnih ali celo sodnih sporov, nekateri pa jo celo pomotoma zamenjajo z meditacijo. Čeprav ima na tak ali drugačen način povezavo z obema, pa njeno bistvo ni ne eno ne drugo. Mediacija je pravzaprav večšina komuniciranja v konfliktnih situacijah. Je način, kako postopno spremeniti negativno in destruktivno konfliktno interakcijo v pozitivno in konstruktivno.

Mediacija pomeni pomoč tretje osebe, ki ni vpletena v konflikt, pri tem, da udeleženci kljub konfliktu konstruktivno komunicirajo. Za konflikt je namreč značilna destruktivna interakcija med udeleženci, ki ne pripomore k razrešitvi konflikta, ampak ga pogosto le še poglobi. S pomočjo mediacije pa se »začarani krog« konflikta lahko spremeni v pozitivno spiralo oziroma v »čarobni krog«.

Udeleženci, ki sami najprej niso zmožni konstruktivne komunikacije o neki temi, ob pomoči mediatorja postopno komunicirajo vedno bolj konstruktivno, ob tem, ko se pogovarjajo o spornih vprašanjih in možnostih za rešitev. Posledice pa so pogosto presenetljive in včasih celo osupljive. Ne le, da udeleženci večinoma rešijo sporno vprašanje, ki ga pred tem sami – morda več let – niso zmogli rešiti, ampak se spremeni tudi njihov odnos oziroma naravnost drug do drugega, kar lahko povežemo s teorijo transformativnega učenja (glej Mezirow in Taylor, 2009; Taylor in Cranton, 2012).

Mediacija je pogosto uspešna tudi v primerih, ko nobeden od udeležencev ne verjame, da se spor lahko sporazumno razreši. »Ne verjamem, da bo kaj pomagalo,« rečejo. Še več, ne verjamejo niti, da se bo druga stran pripravljena udeležiti mediacije. Pa se. In že s tem, ko se mediacije udeležijo, naredijo korak v konstruktivno smer. S tem pokažejo sebi in drugemu, da so pripravljene na sporazumno rešitev in sodelovanje ali pa vsaj dopuščajo možnost (četudi morda ne verjamejo) za pozitiven izid.

Mediacija ima poleg prednosti, kot so hitrost rešitve, razmeroma nizki stroški, zadovoljstvo obeh strani in podobno, tudi potencial za spreminjanje komunikacije in odnosov med ljudmi, spreminjanja kulture v podjetjih in organizacijah ter postopno

tudi za preobrazbo družbe. Mediacija lahko pripomore k temu, da se spremeni naše dojetanje tako trenutne situacije kot tudi drugega. Omogoča, da v nasprotju (spet) prepoznamo človeka in kljub konfliktu ostanemo človeški.

Če se sliši preveč lepo, da bi bilo res, je to predvsem zato, ker večina ljudi mediacije niti ne pozna, kaj šele, da bi imela z njo osebno izkušnjo. Tisti, ki so s pomočjo mediacije rešili sporna vprašanja, pa neredko povedo: »Brez vas nama tega ne bi uspelo rešiti!«

Ta opis mediacije se nanaša v prvi vrsti na transformativno mediacijo (več o tem glej na [www.rakmo.si](http://www.rakmo.si)). Obstajajo tudi drugi modeli mediacije, ki so bolj naravnani na konkretna vprašanja ali celo predvsem na poravnavo in so zato nujno manj celostni in bolj površinski. Posledično nimajo takega potenciala, kot je opisano zgoraj, četudi neredko pripomorejo k temu, da sprte strani dosežejo dogovor ali rešitev problema.

Mnogi v Sloveniji, ki so se z mediacijo že srečali ali zanjo slišali, imajo pogosto v mislih mediacijo, ki poteka na sodišču in je večinoma zelo usmerjena na poravnavo sodnega spora. Posledično pa tudi osiromašena in nekako »oropana« potenciala, ki ga ta proces ima. Mediacija torej ni le postopek na sodišču, zato je ena od zelo pomembnih nalog mediatorjev, še posebej transformativnih – poleg tega, da mediacijo izvajajo – tudi to, da jo predstavljajo in pripomorejo k ozaveščanju o njej.

Tudi s tem namenom bo letos junija že drugič v Sloveniji organiziran mednarodni kongres o transformativni mediaciji, na katerem bo sodelovalo več izkušenih transformativnih mediatorjev iz Evrope, ZDA in Kanade. Glavni govornik na kongresu bo Joseph Folger, oče transformativne mediacije in soavtor knjige *Obljuba mediacije*, ki je temeljno delo na tem področju.

Kongres je namenjen ozaveščanju javnosti o obstoju in prednostih transformativne mediacije ter seveda strokovni rasti in povezovanju med mediatorji in z mediatorji, ki v Evropi izvajajo transformativno mediacijo in si prizadevajo za njen razvoj.

## LITERATURA

- Baruch, B. R. A. in Folger, J. P. (2011). *Obljuba mediacije. Transformativni pristop k obvladovanju konflikta*. Ljubljana: RAKMO.
- Iršič, M. (2010). *Mediacija*. Ljubljana: RAKMO.
- Mezirow, J. in Taylor, E. W. (2009). *Transformative Learning in Practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Taylor, E. W. in Cranton, P. (2012). *The Handbook of Transformative Learning. Theory, Research, and Practice*. San Francisco: Jossey-Bass.